

OBSERVARİ ORTOGRAFICE.

(Finea.)

Una inca observare momentosa mai
pe urma:

Ne avend romanii din Austria vreo societate literaria, a carei barbati literati putendu-se svatui despre compunerea unei Grammatici potrivite, seu unde s'ar pute censura deservind aceea, incat s'ar pute statori de basa intru scriere: mai adaogü aceea, ce mi se vede a fi momentosa, observare pentru desvelirea literaturii romane.

1. Fiend ca tota lumea literaria rom. scie: câte greutati dau numele substantive, care in nr. sing. sunt de genul barbatesc, ear in nr. mult. de genul fem. neputendu-se totusi aduce la o deplinita regula grammaticala; si fiend ca in nr. mult. nedeterminat, adeca nearticulat *) au unele in terminatiunea e, altele in: ri, ear altele in doue tipuri, adeca in: e si ri; drept aceea am aflat de lipsa la formarea unui Vorbariu, ori Vocabulariu, seu Dictionariu a se insemna tota vorba: ca de care parte a grairei (pars orationis) se tiene; pentru ca deschidind fiacine acel vorbariu, de locu se cunoasca: ca cutare vorba este nume substantiv, ori adjectiv, ori verb s. a.

Deci ce se atinge distinsu de nume: aslu de lipsa a se pune semnele caracteristice: ca este de genü barbatesc, dupa aceea si nr. mult. nearticulat; la nume fem: de gen. fem., precum si numele multoralu, asia la numele urmatori, cand in

*) La tote numele, sia subst., sia adjective, usior se pote adauge articolul, precum pentru nr. sing., asia si pentru nr. mult. adeca usior se pot face articulate, cand scim, cum au fost nearticulate.

acel vorbariu s'ar cauta de dupa ABC adeca literele incepatori, ar debui se steie asia:

domnu gb. (genü barb.)	nr. mult.	ı
plumbü gb.	nr. mult.	ı
leü gb.	nr. mult.	ı
parete gb.	nr. mult.	ı
omü gb.	nr. m.	ömeni
socru gb.	nr. mult.	ı
popa gb.	nr. mult.	ı

Bucuresti gb. numai nr. mult.

Campenı gb. numai nr. mult.

bine subst. gb. numai nr. sing.

blidü gb. nr. mult. gf. e

cuü gb. nr. mult. gf. e

scutecü gb. nr. mult. gf. e

poporü gb. nr. mult. gf. e

fräu gb. nr. mult. gf. fräne

cuibü gb. nr. mult. gf. ri

riu gb. nr. mult. gf. ri

bab a gf. nr. mult. e

causa gf. nr. mult. e

sarcina gf. nr. mult. e

nuc a gf. nr. mult. ı

päne gf. nr. mult. ı

cheie (chee) gf. nr. mult. ı (chei)

Sacele gf. numai nr. mult.

möste gf. numai nr. mult.

forfecı gf. numai nr. mult.

föme gf. numai nr. sing.

artie gf. nr. mult. ı

creanga gf. nr. mult. crengı

nöpte gf. nr. mult. ı

luntre gf. nr. mult. i

purcea gf. nr. mult. elle

sora gf. nr. mult. surori

regula gf. nr. mult. ı seu e.

Acestü vorbariu facut cu incurgerea mai multor

barbați literați ar pune cum ar fi mai bine nrul multoral; deci n'ar pune: motivuri, palate, folosuri s. a., ci motive, palate, foloșe, unde numai se poate întrebui terminatiunea, aceasta s'ar priimi ca ~~mai frumoasa~~, încușurându-se, unde se poate, terminatiunea urii. — Numai așa mereu vom încungiura a nu dice: classul, medicinul, diecesul, lipsul s. a., în nr. mult. nici odata classă (cu i), ~~on~~ classuri, medicinuri, diecesuri, lipsuri s. a., ci am inventia a dice în: nr. sing. classa, medicina, diecesa, lipsa, ear în nr. multor. am dice: classe, medicin e, dieces e, lips e s. a.

La nume adjective ar sta așa în Vorbariu:

bunū gb. nr. mult. ȳ	buna gf. nr. mult. e
latū gb. nr. mult. ȳ	lata gf. nr. mult. e
lungū gb. nr. mult. ȳ	lunga gf. nr. mult. ȳ
subtire gb. nr. mult. ȳ	subtire gf. nr. mult. ȳ
limpede gb. nr. mult. ȳ	limpede gf. nr. mult. ȳ
lucratoriu gb. nr. mult. ȳ	lucratori a gf. nr. mult. ie
negru gb. nr. mult. ȳ	neagra gf. nr. m. e (negre)

2. Asisderea la verbe se se puna, si distinsū la totū verbul: 1) antea persōna nrului sing. si tempului pres. dia modul indicativū ca radecina principala a verbelor, din preuna cu adoua persōna din acestū nr. tempū si modū; 2) modul infinitivū ca antea radecina collaterală; 3) participiul trecutū, ca adoua radecina collaterală; ca-cī sciind aceste radecini: tōte celelalte tempuri, moduri, si alte stramutari în verbe usior se potū mai departe forma si sci, așa p. e. stand:

Se țiene de Conjugatiunea:

I.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
pe fugū	—gī	—ga	—tū
apropiu	—ii	—ia	—tū
măcinū	—nī	m a cina	m a cinatū
legū	—gī	—ga	—tū
vindecū	—cī	—ca	—tū
orbecū	—cī	—ca	—tū
scapērū	scaperī	scapēra	—tū
invētū	—vetī	invētia	—tū
cutedū	—dī	—dia	—tū
lacrēmēdū	—emedī	lacrēma	—tū
peptēnu	peptonī	peptena	—tū
incordū	—dī	—da	—tū
scolū	—lī	scula	—tū

II.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
cadū	—dī	ca dé	ca dītū
jacū	—cī	ja cé	ja cutū
implū	—pli	—plé	—plutū
potū	—tī	—puté	pututū
vēdū	—edī	vedé	vēdītū
ingrasīu	—sī	ingrasié	(ingrasiatū ingrasietū
beū	—eī	bé	beutū
scriū	—iī	ié	(scrissū scriatū rēu
infricosiedū	—dī	infricosié	infricosiatū
remānū	—nī	—né	remasū.

III.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
cernū	—nī	—ne	—nutū
vēndū	vindī	viade	vēndūtū
batū	—tī	—te	ba tūtū
facū	facī	—ce	fa cutū
credū	—dī	—de	credūtū
cosū	—sī	coase	cosutū
tr a mitū	—tī	—te	tr a misū
ungū	—gī	—ge	unsū
ucidū	—dī	—de	ucisū
frigū	—gī	—ge	friptū
radū	—dī	—de	rasū
storcū	—cī	storce	storsū
fierbū	—bī	ferbe	fertū

NB. În unele verbe de aceasta conjugatiune țienetori s'ar pofti a se pune si participiul presentū în: ătoriu, precum în: vēndiătoriu, crediătoriu, tr a mițietoriu, respondiătoriu s. a.

IV.

1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:	1. pers.:	2. pers.:	infinitiv.:	part. trec.:
pe fugū	—gī	—ga	—tū	gr a iescū	—cī	gr a i	—lū
apropiu	—ii	—ia	—tū	vorbescū	—cī	—bi	—tū
măcinū	—nī	m a cina	m a cinatū	cotescū	—cī	—ti	—tū
legū	—gī	—ga	—tū	pândescū	—cī	—di	—tū
vindecū	—cī	—ca	—tū	sosescū	—cī	—sī	—tū
orbecū	—cī	—ca	—tū	marturisescū	—cī	—sī	—tū
scapērū	scaperī	scapēra	—tū	assurdiescū	—cī	—di	—tū
invētū	—vetī	invētia	—tū	amurtiescū	—cī	—tī	—tū
cutedū	—dī	—dia	—tū	p a ssiescū	—cī	—si	—tū
lacrēmēdū	—emedī	lacrēma	—tū	tussiescū	—cī	—si	—tū
peptēnu	peptonī	peptena	—tū	essū	—sī	—sī	—tū
incordū	—dī	—da	—tū	acopurū	acoperī	—ri	—tū
scolū	—lī	scula	—tū	audū	—dī	—di	—tū

1. pers. :	2. pers. :	infinitiv. :	part. trec. :
sântiū	ti	—ti	—tū
suū	suī	sui	—tū
dormū	—mī	durmi	—tū
omorū	—rī	—ri	—tū
coborū	rī	—ri	—tū
fugū	gī	—gi	—tū.

Din asemenea vorbarii bune s'ar sci, ca p. e. verbul scriu se țiene de II. Conjug. avend infin. in é, fiend ca urtios e a ceti in infinitivū: scri; scriim, in locū de: scrié, scriem s. a. Așia s'ar determina si despre preamultele verbe așia dise dubie, care se potū tiené si de I. si de II. Conjug., precum: immoiu, infin. immoia, si immoié; ingrasiu, inf. ingrasia, si ingrasie, ca ore de care Conj. ar fi mai bine a se conjuga; de dupa a II. Conjug. pre place multora.

Tôte aceste impartesindu-le barbatilor literatī romanī nu alta decâtū ajutorarea innaintareī a literaturēi romane aū avut, si are de scopū.

Dr. A. S.

NB. Aceste observatiuni ni se tramisera de contra Domnalu impartesitoriu inca in Sem. I. alu anului trecutū, s'a amanatu inse publicarea lorū pene acum, candu ne nutresce sperarea, ca si barbatii nostrii ceilalti eruditi, cu totii, voru pasi la defigerea unei ortografie cu litere, care ca o esintia din tôte modelele se ne uniasca, si sa ne uniformeze in modulu scrierei. — D'atunci ni s'au mai impartesitu unele reflexiuni totu de D. A. S., care nu vomu lipsi a le impartesi de alta data. R.

Napoleon si Profetiile

dela unu Senatore alu tierii imperatesci.

(Finea.)

Istoria profetiei acestia cu adeveratu é destulu demna de luare aminte, si anche nu este prea cunoscuta; eu o voi enarra asia, precumu mi sau facutu cunoscuta din fonte autenticu. — François Metz, primariulu secretariu alu comunei de Paris, au fostu acela, quare au inventatū profetia aceasta. Sciutu este, cumche cu finea anului 1792, si cu inceputulu anului 1793 celea mai multe palatiuri regesti, claustre, abatii, besereci, in urmarea demandarei partidei muntene, sau rasipitu, sau jefuitu. Scopulu primariu, celu mai pucinu dupo intentiunea

primipililoru partidei aceia, quare cu fiorosa consequentia tôte le asedia pe vervulu acului, era: a nemici scrisorile, si documintele, ce se attingea de preotime, aristocratia si monarchia. Cartile bibliotecelorū publice, deosebi totu feliulu de pergamene, manuscrise sau purtatu la casa cetatiana de Paris; acolo, dupo cea mai buna formalitate in lume, au trecutū peste processu, sau pusu in statu de para, sau absolvatu, sau condamnatu, si in urmare sau conservatu, ori sau arsu.

Intr'una di a lunei Iunii, an. 1793, sau arsu unu mare numeru de carti. Intr'o sala mare sau gramaditu manuscrisele celea gasite, si François Metz, cu cei dispusi langa densulu, au voitū se tiena judecata asupra cartilorū depredate. Mai anteu au venitū sub esamenu unu numeru mare de carti theologice, physice, astronomice, si istorice. Dupo aceea au datū de mai multe carti in 4., 8., 12., quarū tôte erau legate in pergamenu, si prevedute cu ceva semnu deosebitu. Quativa din cei de facie intaria, cumche cartile acestea se tienu de biblioteca Benedictinilorū, iara altii diceau, che suntū din bogata biblioteca a Genovevianilorū. Mirarea lorū nu era pucina, quandu gasira, cumu acestea carti suna despre deosebite sciintie secrete, precumu despre astrologia alchymia, necromantia, chiromantia si maiestria profetiei.

Acuma mai tôte acelea scrisori, quare dupo a lorū opiniune era de insemnate mai mica, si prin urmare nedemue de onorea martiriei prin combustie le luase in insemnare, quandu iata o carticica mica in 12. sternisa attentionea lorū. — Aceasta au fostu cartea profetiilorū, compusa de Olivariu Filipu Noël, doctoru de medicina, chirurgu si astronomu. Aceasta carticica afora de profetiile lui cuprinsa in sine si altele dela alti autori, dar' numai ale lui era subscribe. Pe pagina cea de pre urma sta: Finis, si anulu 1542, cu litere, ce era usuate in seclulu alu 16 lea.

François Metz au percursu profetiile lui Olivariu, si macar che n'au cuprinsu intiesulu lorū, totusi de asia insemnate leau credutu a fi, quatu leau descrisu cu mana sa, si leau repusu la alte profetii, prin densulu culese, quare apoi eu leamu gasitu intre scrisorile lui.

Fireste fama acestora minunate, si numai de curendu deteete profetii cu de grabu sau latitu, si in mai multe copii au strabatutu si in publicu, quandu originalulu remasa in biblioteca cetatiana

de Paris, unde cu multe alte uvrage de acestu genu, sau conservatu. — Dupo ce cuprinsese Napoleon tronulu, i sau comunicatu cuprinsulu profetiiloru acestora. Ilu au voitu se le véda; originalulu lau scosu din biblioteca, si neci n'au mersu mai multu acolo inderettu. Nime nu scie ce sau facutu. Intr'acelea sau tiparitu profetia dupo o copia, in an. 1815; mai incolo in memoire-le imperatesei Iosefina in an. 1826 si 1827; asemenea si bibliopola Eduard Briçon in a lui „Receuil de Propheties“, oau lasatu de nou se se tipareasca.

In quatu se attinge profetia de Imperatu, de reintorcerea, si de iterata isgonire a vechii familiei regesci, mai din cuventu in cuventu sau implenitu. Ore si viitoriulu, quare ne sta inainte adeveratu lau predisu?! — — —

Aceasta este intrebarea intrebariloru — respondemu noi — quare si numai viitoriulu o va puté solvi.

Adres'a de multiamire a teneriloru
catra nobilele DD. intreprindietórie a balului filantropicu din Peterfulva, impartesita unei fiecarei deosebi.

Multu Stimata Domna!

Generositatea Domniei Tale arátata prin effectuarea Balului din B. a lunei presente, a produsu unu semtiu de multiamire nu numai in noi subscrisii, carii avuramu norocirea de a luá parte la elu, ci si in alesulu si numerosulu publicu, care miscatu de santientia scopului presfíptu de ndepartare au concursu spre infromsatiarea nobilei Domnieitale intreprinderi.

De si suntemu convinsi, cumca nobilitatea animei Dtale si — afla destula respłata in propria consciintia, pe cárea atatu de bine ai meritat'o: dar totusi nu ne potemu retiené a nu esprimé sincer'a nóstra precum si a totu publiculu binesemtiuriu recunosciintia.

Primesce dar' aceste ordine scrise de semtiulu ferbintei multiemite, ca unu micu semnu de suvenire, pentru acea nestersibile impressiune, a carei nobilitate ne face a fi ai Domnieitale

todéuna obligati.

V'am perdut!

Unde esci tu fericire?
Pré alu cui bratiu me lengánam
Si 'n minute de iubire
Bládísior dorind visam.

Ca o sténá peritóriá
D'in cerul meu nélucisi,
Ca o róá pentru sóre
Pre veciá aburisí

Cé a remas de suvenire
Peptulu meu doritoriu?
O eterná nemurire,
O dorere si-un amor!

O amóre, foc dívine!
Dě unde viné al teu páreu?
Care me 'n cântá pre mine,
Spune: dela Dumnedieu.

Unde esci tu Diná blándá?
Care in acest páreu
Te ai scáldat ca radia 'n undá
Vrend se férmecei dorul meu.

Bratiul teu e pré departe!
Dorul meu cel infocat,
Pén' la tine a strábate,
Vai! nu póte ca a 'ngétiat!!

In străiná si-asprá tiérá
Redíc ochii cátrá ceru,
Suspinánd, la tîná éró
Sbóra-al meu ángeru fideru.

Se te cerce si se ti spuná:
Ca a mea faciá se pálesce,
Ca o rosá blándá, juná,
Ce de sóre se topesce.

Ca o flóre mi vescediesce
Faciá, pere trupul meu!
Dar amórea me pádiesce,
Ca pre lume Dumnedieu!!!

Un Poceanu.

ДЕСПРЕ АГРИКЪЛТЪРА ШИ НЕГОДЪЛЪ МОЛДОВЕИ.

(Ърмаре.)

Дъпъ че ам възът стареа дн каре се гъсеште агрикълтърѣ поастръ, съ арънкът окіи ши аскура індустриѣи.

Афаръ де касані, пітарі, чіовогарі, альтарі ши ферарі, дін каре маі тоді сѣнт дигані, маі къ п'авем месеріамі п'ѣмѣнтені. *) Тот че авем фіе пентрѣ тревзінцеле де рѣнд, фіе пентрѣ комодитате с'аѣ лѣкс, есте сѣѣ дін цери стрейне адѣс, сѣѣ фѣкът айче де кѣтръ стрѣніі. Ачеастъ атърпаре де стрейніме о сімте греѣ Молдованѣа **) ши преа віне о кѣноаште, ши токма ла дѣлѣса съ пот аплика кѣвінтеле Романіор: „Video meliora proboque, deteriora sequor.“ ***)

Молдова дн адевръ аѣ фѣкът черкѣрі ши къ фабрічі; днсъ . . . знде есте фабріка де постав а лѣі Фраївалд? Ындеї стемлѣріа де ла Комънешті? Че с'аѣ фѣкът къ фабріка де фарѣрїі де ла Сковлдені? Дн сѣжрїшїт знде есте фабріка де знелте агрікоале дін пѣкѣрарї? . . . Ши де алтъ парте че фолос траѣе пропрїетарїѣа фабрічеї де лѣтѣнѣрі де стеарїн? Каре сѣнт фолосѣріле пропрїетарїѣлї фабрічеї де хѣртіе?

Фїнд къ айче мїам пропѣс а фаче пѣмаї о сімплѣ арѣгаре де стареа де фацѣ а лѣвдїеї націонале, де ачѣеа лѣсънд ла рѣндѣа кѣвінчїос деволтареа педечелор че ставїлеазъ фелїзрїтеле ратѣрї де Індустріе, пѣнѣск кѣтръ негодѣа дереї.

Сѣв пѣме де негодѣ дндеошнте днцѣлѣдем свїтвареа тѣрфеї пентрѣ марѣ, фіе ачѣастъ марѣ prodѣс крѣд сѣѣ фабрікат, сѣѣ лѣкрѣ де тѣлѣ, сѣѣ ванї. Ачѣї че съ днделегнїческ къ ратѣа ачѣста алѣ індустриѣї сѣ пѣмеск дндеошнте негѣдеторї, ши дакъ кѣмпѣръ ши вѣнд марѣа къ дерѣдіката ле зїчет негѣдїторї марї (negociant en gros), еар дакъ вѣнд къ котѣа, негѣдїторї мїчі (negociant en detail). Марѣа адѣсѣ пентрѣ тревзінца дін лѣвнтрѣа дереї сѣ зїче консѣмаціе, марѣа каре съ скоате дін царѣ се пѣмеште есіто; ши марѣа каре трече прїн царѣ дін зна стрейнѣ дн алта се пѣмеште transїго.

Лѣкрѣріле дін каре съ алѣвнзеште еспортациа

поастрѣ сѣнт prodѣс крѣде, еар фабрікѣтѣріле, тѣлѣфѣнтѣріле ши вѣкѣнїле де тот фелїѣа сѣнт а ле імпортаціеї, ши трансітѣа се алѣвнзеште ши дін знеле ши дін алтеле. Дъпъ ашезѣмѣнтѣа дереї марѣа де трансіт, фїнд словодѣ де тоатѣ вѣтѣреа, пѣ ме адѣче алт фолос, де кѣт къ ачѣеа че кѣштїгъ кѣрѣвнѣа постѣрѣ каре зшї аѣлѣ зп мїжлок де віеацѣ. Аша дар ворѣнд де негодѣа Молдовеї, авем дн прївїре пѣмаї (імпортаціа), адѣчереа ши (еспортациа) скоатереа де марѣ дін царѣ.

А да о таблѣ дн тотѣа дндѣстѣлѣтоаре деспре кѣрѣса сѣѣ стареа комѣрдѣлї постѣрѣ есте лѣкрѣ сѣнт вѣндѣте не ла паргїкѣларї, не каре інтересл ѣї повѣдѣеште де а пѣ арѣта дн пѣвлїк фолосл сѣѣ парѣва *) че адѣче асѣмене днтрѣнпрїдере; ши фїнд къ днсѣшї днтрѣнпрїзеторїї пѣ пот фї фацѣ ла тоате заставеле, апої дѣнѣ сістѣма къ каре зшї кѣрѣвѣск тревїле, пре лесне се поате днгѣтѣла, ка кеар ватешїї днсѣшї се п'аїѣ лѣтѣрїгѣ штїнцѣ де дїфра еспортациѣї ши а імпортаціѣї.

Дндеошнте пѣ пѣтем алтъ зїче деспре кѣрѣса комѣрдѣлї постѣрѣ, де кѣт къ пѣ се гъсеште дн потрївїтѣ мїжкаре къ пѣтереа продѣкѣтоаре а дереї. Кеїа (echelle) негодѣлїї ла пої сѣнт ванїї гата. Мїлса че се vede дн ванї, **) не поате адѣче съ кредѣм къ сѣѣ скоатереа поастрѣ пѣ есте днѣсѣмпнатѣ, сѣѣ днтрареа есте несте тѣсѣрѣ ши непотрївїтѣ къ скоатереа; кѣчї дакъ ар фї дін протївѣ, мїлса де ванї ар фї маї мїкѣ ши капїталѣріле къ мѣлѣт маї марї.

Фїекаре поате сімдї кѣт есте де серакѣ де поте статїстїче еспѣнѣреа ачѣаста а сѣгрѣї де фацѣ а економїеї поастре націонале. О царѣ днсъ тѣлѣнѣрѣ, ка съ зїк аша, дн тоате пѣ поате днѣвдоша date аша сігѣре ши дндѣстѣлѣтоаре; ***) де ачѣеа ши дн ідеїле че ам аптернїст айче, къ чеа маї тѣре рекѣноштїнцѣ воїз прївї дндрѣнтареа грѣшалелор че ка зшїї стрейн ѣмї сѣнт де ертат.

Потрївїт сконѣлїї че мїам пропѣс ворѣнд днѣтї деспре стареа де фацѣ, віне рѣндѣа сѣ пѣшїт

*) Тот аша парѣвѣ аш допї сѣ ам.

P.

**) Ши каре дін зї дн зї тот вреште.

P.

***) Ши Beizadé N. Сѣдѣ зїче: „днѣсѣмѣрїѣе фїзїчїале агаѣ деспре днтрареа тѣрѣрїор дн царѣ (importation) кѣт ши деспре скоатереа зор дін царѣ (exportation) лѣсѣ маїл де допї.“ Bezi Notions statistiques sur la Moldavie par le Prince Nicolas Soutzo. Jassy 1849.

*) Не вѣнпарїї ши кроїторїї де страїе молдовенешїї іаї сїтат Домнїлѣ.

**) Чїне о зїче ачѣаста? Ын стрїн! Асїдїї Романїор?

**) Кѣноск чеї вѣн шїмї плѣче.

къртъ а доа парте а артикулъли ачестяа, адекъ : деспре дескопериреа педицилор десвълиреи артикулъ тьреи, индустрией, ши а негодъли дин Молдова.

Ан чеа че се атинде де артикулътра цьрей, чеа маї маре педикъ есте липса кьшї сїстем штиенцифик. Пълъ кьнд стрьтошиї постриї п'ащ авет певое де а дитимина аша греле келтзелї че астьзї ла пої сащ фькьт де о тревзїндъ неапъратъ, пълъ атъиче тьсвратъла венїт че трьщеа еї дин сїстема артикулътреї де атъичеа ера дндестъла пь пьмаї спре дитиминареа ачестор келтзеле, дар еї дикъ авеа ши прїсоєса дин каре тьшї днформа канїталъри, сащ тьшї кьтпъра тошиї. Астьзї дикъ, кьнд пої ам фькьт аша де тарї днаїтърї дн модъ, дн лъке ши дн днпрьшїтиере; лъкърї че чер де ла зп попор тарї кьлтзеле, астьзї зїк кьнд не де алтъ парте дитиндереа пьтжнтъли Молдовеї, пь пьмаї кь пь с'ащ тьрїт, чї дин протївъ с'ащ днвстат, астьзї дн сьфршїт кьнд продъчереа пьтжнтъли пь пьмаї кь нїчї кьтпъра п'ащ спорїт, чї дин потрївъ ащ стат не лок, сащ маї вїне зїс. ащ дат днапої, астьзї зїк ши пої пь пьтем ста кь артикулътра аколо знде се аола одїноаръ стрьтошиї постриї.

Дитьлїндїзне келтзелїме тревзе неапърат сь дитьлїндїм ши їсвоарьле (resources) че не днлеснек дитиминареа лор. Ёсвоареле ачесте поъл ме вош гьсї пьмаї прїн днврьдошареа знеї рационале сїстеме дн господьрїа кьтпълиї, сїстемъ каре сь не днведе дн че кїп пьтем траде челе маї тарї фолосьри дин пьтжнтъла постръ. Дин липса знеї асемеие сїстеме де днврьдътъръ. пь пьмаї кь ам рьтас дн зрїтъ, дар дикъ ам ши нїкат днтр'о грешїтъ їдеїе деспре господьрїа поастръ, їдеїе каре департе де а не дъче ла скопъла прїїноєс, не арвїкъ дин зї дн зї тот маї департе де днвєса, ши пьмаї ла зрїтъ (кьнд ва фї преа тьрзїщ) не ва дештепта дин пьзчєала дн каре не аола, ши ачєаста пьтаї ка сь не арьте дн фїїндъ грешала дн каре ам кьзът. Дакъ сїмдїм кь келтзелеле поастрє се тот днврьдєск, тревзе неапърат тот одатъ сь кьзътъм а спорї ши венїтърїле поастрє, де воїм ка вїландъла постръ сь пь еасъ кь тотъла негатїв. Ка сь пьтем кьвоаште адевъръла чєлор снвєсє, сь черчетъм че фєл де мїжлоачє ам авькат спре а днврьдъдї сїстемъла господьрїей тошиїлор, ши сь ведем ла че сьфршїт авем сь ешїм.

Сїстемъла де астьзї есте :

1. А да тошиїле дн арєндъ (посєсїє) кь предъмарє.

2. Де а сьтъна дндоїтъ сащ днтрєїтъ сошъ де фьлчї де кьт сь сьтъна пълъ акъта.

3. Де а дитьлїндї пьтєръла вїтелор.

4. Де а тьєа пьдърїле ши де а дескїде локъри поаь.

5. Де а фачє велнїдї.

Сь днтръм акъта дн десватереа сьс дншїрателор днврьдъдїрї ши сь не льтърїм деспре фїреа ачестор мїжлоачє.

1. Дареа тошиїлор дн арєндъ де ши пь есте дндоєвнїте о їдеє грешїтъ, тотъшї прєкьт не се аратъ дн фантъ есте вїдерат вьтътътоаре, кьчї посєсоръла ка сь ши скоатъ фолосъла сьщ, пь крвдъ нїчї пьтжнтъла, нїчї локъторїї, ел есте дшїтанъла амжндърора ши че їнтерєс л'ар дндємна сь фїє де алт фєлїт? Днпосєсїереа кьтм есте ла пої, не трєї ашї, спореште рьла днтрєїт. Анъла днтъї посєсоръла днтръ не тошиїе, ел пь кьвоаште нїчї пьтжнтъла, нїчї фолосъла че ар пьте траде дин ел; господьрїа лъї есте днпърдїтъ днтрє тошиїа де не карє се пьтъ ши днтрє ачєа не карє се ашазъ; ел есте снвєс мїканърїлор посєсорълиї карє вїне дн локъла сьщ ши а чєлвї чєї фачє лок; дшїтънїа ачєаста пь поате сь адъкъ алтъ декът пагъзъ ла тодї.

Анъла ал доїле авїа днчєне ашї орьндъї господьрїа, ши дн анъла ал трєїлеа еаръшї тьл вїдем гьтїндъсь сь се кьрвьнеаскъ аїзрєа, знде еаръшї каде дн ачєашї вїєадъ стрїтгоратъ, карє пь пьдїпъ стїнгєралъ адъчє артикулътреї, знде статорнїчїа фачє пьтл. Че днврьдъдїрє поате дар сь факъ зп асемеие посєсор не тошиїе, дакъ есє де не дьнса ши о ласъ фьръ акарєтърї, ва адеєорї кїар фьръ о вькьдїкъ де гард. ши дн чєле маї тьлте дьдї сь веде ши легат прїн контракт, кь лорї че акарєт ва фачє де їзноавъ, сь рьтъе ал тошиїей, фьръ сь аївъ дрїт де а чєре вре о деспъгъвїре де ла пропїєтарї пєнтръ ел. Асемеие кондїцїї не де о парте, ши термїнъла днпосєсїереї не де алта, пь пот сь аївъ декът чєа маї пьгъвїтоаре днрїзїрє аєвпра господьрїей пьтжнтълиї.

Дн асьтїне посєсор сь поате асьтъна кь зп кьлъторъ че траде ла зп хап ка сь нетреакъ о поаште; тошиїа пєнтръ дьнєса пь есте алта декът зп адьност вретєлнїк, ел есте тьсафїр не дьнса, казът дєчї сь се фолосїаскъ де орї че ва пьтє ши пь крвдъ нїчї локъторїї, нїчї пьтжнтъла, нїчї кодръла, шгїїнд кь вїторїзла пь есте ал лъї.

Посєсоръла лъїреазъ кь лъкьторїї кьт поате, фьръ а се днгрїжї кьт де пьдїн де старєа лор,

къѣ авѣнд лѣкѣиторіѣ маѣ пѣлте вѣте, тревѣе съѣ
dee лок маѣ пѣлт, кѣнд ел н'аре тревѣиндѣ де
воѣ дѣранѣлѣ, чѣ пѣмаѣ де брадеде сале; ел фа-
вореазѣ веѣѣа, ка съѣ адѣкѣ арѣнда чел маѣ таре
фолос, ел нѣ крѣдѣ пѣтѣнтѣл, чѣ вѣнде тог че нѣ
поате лѣкра, къѣ нѣ аре нѣчѣ о недежде ка съ се
фолосѣаскѣ пе вѣиторѣме дѣн ачест пѣтѣнтѣ, дакѣ
дѣ ва лѣса прѣлоагѣ; ел нѣ крѣдѣ кодрѣл, фѣнд
сѣнѣр къ нѣ аре съ вадѣ дѣн тѣладѣ нѣѣа, нѣчѣ дѣн
нѣѣа пар; кѣм деѣѣ съ маѣ черем де ла дѣнѣса ка
съ пѣе зп хѣлѣзан с'аѣ о лѣвенѣоарѣ, оаре аре ел
съ гѣстѣ дѣн роада ачестора? Акаретѣрѣ, дакѣ пе-
воаа дѣ сѣленте съ факѣ, фаче, дѣнѣсѣ нѣмаѣ ка
съ дѣе трѣѣ анѣ. Іатѣ прѣчѣна пентрѣ каре ла поѣ
нѣ поате съ дѣфлореаскѣ зп рат'ана де дѣнѣсѣ-
нат ал економѣѣ наѣионале, прекѣм есте крѣштереа
оѣлор спанѣолешѣтѣ; еатѣ прѣчѣна дѣн каре поѣ ам
дѣсрѣдѣчѣнат хергелѣлѣ, еатѣ прѣчѣна стѣрпѣреѣ прѣ-
сѣчѣлор поастре, къдѣ носесорѣѣ, адекѣ чел маѣ
таре нѣтѣр ал продѣкѣторѣлор, зѣвлѣ ка лѣѣдѣѣ
нѣ шѣтрѣлѣ де ла о тошѣ ла алта. —

Benim la al doile pѣnt ал изворѣлѣ венѣгѣрѣ-
лор поастре. Am zic къ ачела есте дѣнтѣлѣдѣреа
фѣлѣлор сѣтѣнтѣ. — Din статѣстѣка Л. Сале
Прѣндѣлѣ N. Сѣдѣ де пе тавла де ла фѣла 95 едѣ-
ѣѣа франдезѣ, вѣдем къ ла анѣл 1838 аѣ фост
292,684 фѣлѣѣ, без але каргофеллор, сѣтѣнтѣ нѣ
пѣне де тог фѣѣл, еар ла анѣл 1849: 513,531, дрепт
ачаа дѣ дѣастѣмѣ де 12 анѣ аѣ спорѣт нѣтѣрѣлѣ
фѣлѣлор сѣтѣнтѣ нѣ 220,847 фѣлѣѣ. Ачест про-
грѣе ар фѣ нѣмаѣ атѣлѣ дѣнѣкѣторѣѣ, дакѣ Л. Са
ар фѣ вѣневоѣт а не арѣта нѣ дѣфреле реколтелор.
къ нѣ реколтеле аѣ спорѣт нѣ нѣмаѣ дѣн ачесаш
прогрѣсѣе, дѣр апоѣ прѣа о кѣлтѣрѣ наѣионалѣ аѣ
ковѣршѣт прогрѣсѣа фѣлѣлор сѣтѣнтѣ. Мѣе, къ-
рѣѣе архѣвеле статѣлѣ нѣ сѣнт десѣкѣе, ва фѣ ер-
таѣ де аѣаре а траѣе аргѣментѣрѣ пентрѣ сѣрѣѣ-
нѣреа акѣиотелор, нѣ а зѣче: дакѣ дѣнѣ тавлолѣ
Л. С. Прѣндѣ Сѣдѣ (фѣла 99) фалчеа де поѣншоѣ
арѣнкѣ 100 демерлѣѣ, фалчеа де грѣѣ нѣ сѣкарѣ
85 демерлѣѣ, апоѣ нѣмаѣ спорѣлѣ дѣнѣре анѣл 1838
шѣ 1849 аѣ тревѣтѣ съ продѣкѣ дѣн 107,742 фѣлѣѣ,
484,830 кѣле де сѣкарѣ нѣ грѣѣ шѣ дѣн 24,469 фѣлѣѣ,
121,346 кѣле де пѣншоѣ. Ачесте доѣ кондеѣе ла
зп лок фак о сомѣ де 607,184 кѣле несте продѣ-
череа обѣчѣнѣтѣ а анѣлѣ 1837, каре тог дѣнѣ ачѣа
пропорѣѣе а родѣреѣ сокотѣт, аѣ тревѣтѣ съ dee дѣн
161,257 фѣлѣѣ де сѣкарѣ нѣ грѣѣ, шѣ дѣн 172,954
фѣлѣѣ де поѣншоѣ 1,590,426 кѣле де пѣне. Тоѣ дѣн
тавола дѣн статѣстѣка Л. Сале пе аратѣ ла фѣла

142, къ дѣн анѣл 1849 тоатѣ еспортѣрѣа нѣ саѣ сѣвѣт
маѣ сѣс декѣт ла 356,574 кѣле саѣ апроапе ла 5000
а спорѣлѣлѣ, тоатѣ продѣчереа дѣр прѣмѣтѣвѣ де
1,590,926 шѣ 250,610 кѣле де спорѣлѣ продѣчереѣ аѣ
рѣтас дѣн дѣрѣ.

Еѣ дѣнѣнт кѣпоскѣ Молдова сѣнт ла таре дѣ-
доеалѣ къ ачѣастѣ дѣрѣ, сѣзѣнѣндѣсѣ конѣсѣмаѣѣа еѣ
дѣн сомѣ де 983,594 кѣле, съ фѣ авѣт вѣре одатѣ
857,443 кѣле де пѣне де прѣсос, афарѣ де че еспор-
татѣ нѣ конѣсѣмаѣѣ.

Дрепт ачѣа не авѣнд еѣ нѣчѣ о дѣдовѣалѣ дѣ
дателе Л. С. Авѣторѣлѣ статѣстѣчѣѣ Молдовѣѣ, тре-
вѣе неапѣрат съ крѣдѣ, къ продѣчереа нѣ аѣ спорѣт
де опотрѣвѣт къ нѣтѣрѣлѣ фѣлѣлор сѣтѣнтѣ нѣ къ
прѣа ачест спорѣт ал фѣлѣлор, сѣнтѣм фоарте де-
нарте а лѣнѣде ла сѣонѣлѣ дорѣт, адекѣ де а тѣрѣ
венѣгѣлѣ, нѣмаѣ ам асѣнѣрѣт не лѣкѣвѣиторѣѣ къ лѣкрѣ
нѣ ам сѣлѣт пѣтереа продѣкѣтѣоаре а нѣтѣнтѣ-
лѣѣ, дѣн каре прѣчѣнѣ нѣ калѣтате апѣнѣлор поастре
аѣ дат дѣнпоѣ, прекѣм ачѣаста есте нѣ цѣенѣрала
опѣнѣе а негѣдѣиторѣлор носѣрѣѣт дѣн Галаѣѣ. —

О Д Ъ,

къптатѣ ла фѣстѣва сѣрѣѣторѣе сколастѣкѣе дела 3 Сѣнѣѣ де кѣтрѣ
тѣнерѣмеа цѣмпанѣсѣлѣѣ дѣн Блажѣѣ, пентрѣ дѣнокѣлѣмѣтатеа дѣнп.
Case dominicore, шѣ а Nagisneţ romanе.

Zeţ de вѣртѣте нѣменѣѣ кѣпрѣнѣсѣ
Кавѣт! Жѣнѣпѣмеа ромѣнѣскѣ асѣѣлѣ,
Мѣлѣтѣ ѣнсѣолатѣ де сѣрѣѣвѣнѣѣ сѣпрѣтѣѣ,
Дѣедѣ се 'нѣкѣнѣ

Кѣе девоѣтаре рѣсѣнѣндѣ 'н ѣнѣнѣрѣ
De реверѣре репѣдѣтѣ 'н сѣнѣле
Gloria zѣлеѣ, тѣнѣрѣтѣ 'н анѣѣ
Мѣсеѣ романе;

Еа 'н вѣмѣлѣндѣ кѣрѣѣе аѣ нѣе жѣртѣѣ
Шѣ не Алѣтарѣлѣ пѣдѣѣанѣѣ нѣе
Блѣндѣ фѣтаре пѣне, дѣ ла черѣсрѣ
Градѣа нѣсѣтрѣ.

Жѣстелорѣ нѣсѣтре рѣгѣдѣѣнѣѣ Пѣрѣнѣге
Плѣкѣѣѣ азѣѣлѣ! ѣнѣдерѣсе сѣе кѣте
Лѣтѣѣ сѣрѣѣвѣне дѣдерѣѣ 'н фѣанте
Cure неѣтѣрѣре;

Сореле тоѣе стѣрѣѣѣтѣндѣ, натѣра
Крѣсѣе, продѣче, сѣрѣѣѣтѣндѣ прѣфаче
Noze фѣѣнѣде, неѣѣѣѣте 'н ауте
Din лѣгѣѣѣѣрѣ:

Астфеліѣ сѣмдѣреа провенітъ 'н пептърї
Din reverința сѣптеї ештї крединѣ
Фокѣ де ізвіреа Zeigateї палте
Сѣфелъ 'н романвлѣ;

Патрїї продѣкъ реверинѣ 'н фїишї:
Ценвлѣ, вѣрстеї челеї аврїге,
Се мерїгѣзе сѣвенірвлѣ demnѣ алѣ
Постерїгатеї.

Крѣскѣ кѣ темпвлѣ реверїреа цїптеї,
Ваїле, кодрїї, стелеле кѣ червлѣ,
Цїптеле тѣте реквнѣскѣ 'н фанте,
Лятеї въззте;

Вїнквлѣлѣ ледеї, пїетате demnѣ,
Паче черѣскѣ, сѣферинѣ сакрѣ,
Векеа жѣстїцѣ Zeїморѣ плѣкѣтъ
Стрѣнтѣ і фїїнда.

Стеа еї вѣртѣтеа коронатѣ 'н секолі;
Фрѣнѣ де лазрѣ вечїпате нѣмѣрї
Стрѣлгѣ аї трѣмїте прецїзїре дрѣптѣ
Спре 'нкоронаре.

Dop de сѣїпѣ ресѣдїтѣ 'н пептърї
Prin мѣнѣ тарѣ а вѣнвлѣї dїнастѣ
Prindѣ до дїишї рѣдѣчїпѣ пѣн' ла
Фрѣпте магѣре;

Фанте онѣсе, фѣдѣрїте лѣкрѣрї,
Дїишѣ фрѣнтѣ 'н пѣлѣчїрї дешерте,
Ѣра кѣ pїzma advлearea брѣвѣ
N'аївѣ гѣмѣїѣ.

Блѣнде моравѣрї пїкѣрацї 'н тїнерї
Вѣрстеї вѣгрѣне рѣврѣдї пѣтїнѣ,
Цїптеа romanѣ протѣцїнд'о вїне
Палте фїїпѣ!

Ценївлѣ пѣчїї прївїгїнд 'н тїжловѣ
Марїї вѣрѣадї аї Naцїsnei дренте
Аївѣ а тїпте челе де 'н веїтїе
Фанте тѣреде!

Сѣпѣеле 'н вїне стрѣкѣратѣ сѣ кѣргѣ;
Като, фаврїчїѣ, репѣмїтѣлѣ Nѣzma
Дн перїклобсе ловїтѣрї де патїмї
Tїндѣ тѣрїѣ!

Сѣреле кѣт ва рѣлѣчїре 'н егерѣ
Мѣнѣ пѣгїпте прегѣтѣскѣ; 'н лѣпте
Iare 'н фрѣлгѣ іиїмїчїї касеї
Inкоронате!

Фїе і пѣмѣнтѣлѣ родїторїѣ 'н фрѣпте
Ѣрѣ олімпвлѣ лѣмїнат де стеле
Nїчї вер' одатѣ сѣферїндѣ еклїпсе
Днфрїкошїате.

Кѣт ворѣ ста порїї грѣмѣдїдї 'н аерѣ,
Стее тѣредѣлѣ шѣзѣмѣнтѣ де тѣзе
Ѣnde 'мѣїпаре ресѣжїндѣ де тѣрпѣвї
Вїѣ romanвлѣ!

Сѣфелете враве мерїгате 'н черїзрї
De челѣврареа реверїтеї зїле
Prin ресїпїреа фѣрїзїндеї пегѣрї
Фїев' а тїпте.

Черївлѣ е лїверѣ, рѣгѣдїзїнеа дрѣптѣ,
Фантеле сѣ вїне кѣрѣдїте 'н жертѣѣ,
Мѣнѣ zeїаскѣ спрїцїнѣскѣ 'н секвлѣ
Nїzta dorїнѣ!!!

Г. Е.

DINTR'UNŢI VOCABULARIŢI DE VOABE NOŢE

De I. M. H.

Аварѣ. Izвїторѣ де арїнтѣ.

Din сѣрѣчїеа дїмѣеї, ачестѣ адїектївѣ с'а ес-
прїпатѣ prin ворѣеле скѣтпѣ, сгѣрчїтѣ; днскѣ
скѣтпѣ есте тотѣ че е де прецѣ mare; сгѣр-
чїтѣ, тотѣ че пѣ поате ста днпїсѣ. Аша dar,
алта е кѣнд зїкѣ: скѣтпвлѣлѣ меѣ пѣрїпте,
алта е аварѣлѣ меѣ пѣрїпте, шї алта е омѣ
сгѣрчїтѣ.

Adopare. A adora не чїне-ва ва сѣ зїкѣ: а
те днкїна лѣї ка лѣї Dѣzmezeѣ, а-лѣ ізвї кѣ mare
днфокаре.

Alterare. A altera, а скїтѣва зп лѣкрѣ
дела вїне спре реѣ.

Amvїdїzїne. Dorїre нешѣрцїнїтѣ де чїпсте,
де славѣ шчл.

Аптїтѣдїне. Destoїпїчїе, хѣрпїчїе.

Арте. Плѣр. Арцїї, мештешѣгѣ.

Konфїскаре. A konфїска, а лѣа не сеата
статѣлѣ авереа кѣї-ва пептрѣ кѣлкареа лѣдїлорѣ;
а лѣа дела зп паргїкѣларѣ оаре-каре лѣкрѣрї шї а
ле да алтѣїа prin хотѣрїреа жѣдекѣдїї.